

HM Government

Ühendkuningriigi ja Euroopa Liidu vaheline suhe tulevikus

Kokkuvõte

Ühendkuningriik **lahkub 29. märtsil 2019 Euroopa Liidust** ja seab endale maailmas uue kursi.

Nimetatud kuupäevaks **on valitsus teinud 2016. aasta referendum** ehk riigi ajaloo suurima demokraatliku tahteavalduse **tulemusele vastavad toimingud**. Samuti on valitsus jõudnud selleks kuupäevaks oma põhilise ülesande olulisima verstapostini ehk kõiki teeniva riigi rajamiseni. See riik on tugevam, õiglasem ja ühendatum ning selle pilk on suunatud senisest rohkem väljapoole.

Üksikasjalik visioon

Valitsus esitab talle pandud ülesande täitmiseks üksikasjaliku ettepaneku **põhimõttelise ja praktilise Brexiti** kohta.

Ettepanek **toetab visiooni, millest peaminister kõneles Lancaster House'is, Firenzes, Mansion House'is ja Münchenis**, ning vastab ELis vahepealsete kuude jooksul tõstatatud küsimustele. See selgitab edasisi suhteid, mõlema osapoole saadavat kasu ja põhjust, miks ettepanek toetab nii Ühendkuningriigi suveräänsust kui ka ELi autonoomsust.

Ettepanek on oma olemuselt komplekt, mis loob õiguste ja kohustuste vahel **uue ning õiglase tasakaalu**.

Valitsus loodab, et see tasakaal **mitmekordistab läbirääkimistega seotud jõupingutusi**, kui Ühendkuningriik ja EL teevad koostööd tulevase suhte raamistiku arendamiseks ja kokkuleppimiseks sel sügisel.

Põhimõtteline Brexit

Põhimõtteline Brexit tähendab **referendumi tulemuse arvestamist**, austades Ühendkuningriigi avalikkuse otsust, mille kohaselt tuleks Ühendkuningriigil haarata uuesti kontroll oma seaduste, piiri ja raha üle, tehes seda viisil, mis toetab valitsuse laiemaid eesmärke viies olulisel Ühendkuningriigi rahva elu puudutavas valdkonnas.

Majanduse seisukohast on oluline luua ELiga ulatuslik majandussuhe, mis suurendab tulevikus Ühendkuningriigi tänapäevase tööstusstrateegia kohaselt jõukust ning vähendab Ühendkuningriigi ja ELi vahelise kaubavahetuse katkestusi, säilitades töökohad ja elatusvahendid ning kasutades samas maksimaalselt ära kogu maailmas leiduvaid kaubandusvõimalusi.

Kogukondade puhul tuleb arvesse võtta referendumil väljendatud konkreetseid muresid, lõpetades vaba liikumise ja luues uue immigratsioonisüsteemi, rakendades uusi sõltumatuid põllumajandust ja kalandust toetavaid poliitikaid, kasutades Ühendkuningriigi linnade uuendamiseks ühise jõukuse fondi vahendeid ning tagades kodanike julgeoleku.

Ühenduse puhul tuleb täita kohustusi Põhja-Iirimaa ees, toetades rahuprotsessi ja vältides piirikontrolli taastamist, kaitstes Ühendkuningriigi konstitutsioonilist ja

majanduslikku terviklikkust ning andes Edinburghile, Cardiffile ja Belfastile vastava võimu, tagades samas, et lepe toob positiivseid tulemusi ka Briti kroonile alluvatele aladele, Gibraltarile ja muudele ülemereterritooriumidele, ning märkides, et nende alade pikaajaline suhe Ühendkuningriigiga ei muutu.

Demokraatia seisukohast on oluline ELi institutsioonidest lahkumine ja Ühendkuningriigi suveräänsuse taastamine, tagades, et seadusi, mida inimesed järgivad, võtavad vastu nende valitud isikud ja jõustavad Ühendkuningriigi kohtud, vastutades selgelt Ühendkuningriigi rahva ees.

Mis puudutab **Ühendkuningriigi kohta maailmas**, siis tuleb jätkata uuenduste ja uute ideede edendamist, kinnitades välispoliitika täielikku sõltumatust ning tehes ELiga koostööd selliste euroopalike väärtuste nagu demokraatia, avatus ja vabadus edendamisel ning kaitsmisel.

Uus suhe

Nimetatud põhimõtetest lähtuvalt on valitsuse eesmärk luua **uus suhe, mis on kasulik nii Ühendkuningriigile kui ka ELile**. See tähendab, et Ühendkuningriik lahkub siseturult ja tolliliidust, et otsida uusi võimalusi ning kujundada endale maailmas uut rolli, kaitses samas töökohti, toetades kasvu ja jätkates koostööd julgeoleku vallas.

Valitsuse arvates peab uus suhe olema laiaulatuslikum kui mis tahes suhe ELi ja kolmanda riigi vahel. See **peab peegeldama Ühendkuningriigi ja ELi pikka ajalugu, tihedaid sidemeid ja ainulaadset lähtepunkti**. Samuti peab see tagama mõlemale osapoolle tegeliku ja püsiva kasu ning toetama ühist jõukust ja julgeolekut. Seetõttu teeb valitsus ettepaneku kujundada suhe majandus- ja julgeolekupartnerluse ümber.

Ühendkuningriigi ja ELi tulevase suhte huvides tuleb rakendada **vastutustundlikku lähenemist, et vältida piirikontrolli taastamist Põhja-Iirimaa ja Iirimaa vahel**, võttes arvesse nii Ühendkuningriigi konstitutsioonilist ja majanduslikku terviklikkust kui ka ELi autonoomsust.

Majanduspartnerlus

Ühendkuningriik ja EL peaksid uue kaubandussuhte kujundamise käigus keskenduma sellele, et **piiril oleks tagatud teineteise kaupadele jätkuv probleemideta juurdepääs**.

Selle eesmärgi täitmiseks teeb valitsus ettepaneku **luua kaupade jaoks vabakaubanduspiirkond**.

Vabakaubanduspiirkond **kaitseks ainulaadsel viisil integreeritud tarneahelaid ja õigeaegseid protsesse**, mida on Ühendkuningriigis ja ELis viimase 40 aasta jooksul arendatud, ning säilitaks neist sõltuvad töökohad ja elatusvahendid, tagades, et mõlema osapoolle ettevõtted saavad jätkata tegutsemist praegustes väärtus- ja tarneahelates. See välistaks tolli- ja regulatiivsete kontrollide vajaduse piiril ning tähendaks, et ettevõtted ei pea täitma kulukaid tollideklaratsioone. Toodetele peaks

taotlema heakskiitu ja luba ainult ühe korra ja ühel turul, misjärel saab tooteid mõlemal turul müüa.

Selle tulemusena võimaldaks üldisel tulevasel suhtel põhinev kaupade jaoks loodud vabakaubanduspiirkond **täita** Ühendkuningriigil ja ELil oma **kohustusi Põhja-lirimaa ja lirimaa ees**.

See võimaldaks vältida piirikontrolli taastamist Põhja-lirimaa ja lirimaa vahel, kahjustamata Ühendkuningriigi siseturgu ning võttes täielikult arvesse ELi siseturu, tolliliidu ja reeglitepõhise raamistiku terviklikkust.

Neile **kaupadega seotud lepetele peaksid lisanduma uued teenuseid ja digivaldkonda puudutavad lepped**, mis jätavad Ühendkuningriigile vabaduse rajada endale teed Ühendkuningriigi majanduse jaoks kõige olulisemates valdkondades. Valitsus soovib vähendada Ühendkuningriigi ja ELi vahelisi uusi kaubandusega seotud takistusi ning loodab, et mõlemad osapooled teevad selle saavutamiseks aja jooksul koostööd, tunnistades samas, et Ühendkuningriigi juurdepääs ELi turule on edaspidi praegusest keerulisem.

Niivõrd ulatuslikku suhet peavad toetama sätted, mis annavad mõlemale osapoolale kindlustunnet, et **kaubavahetus, mida suhe hõlbustab, on avatud ja õiglane**. Seega teeb valitsus ettepaneku võtta vastastikuseid kohustusi, mis tagaksid, et Ühendkuningriigi ettevõtted saaksid jätkata ELi turgudel õiglast konkureerimist ja ELi ettevõtted saaksid teha sama Ühendkuningriigis.

Eelneva põhjal näeb valitsus tulevikus ette **majanduspartnerlust**, mis hõlmab järgmist:

- ühised reeglid **kaupade, sh põllumajanduslike toiduainete** jaoks, mis hõlmavad üksnes reegleid, mis on vajalikud probleemideta piiriüleseks kaubanduseks. See tähendab, et Ühendkuningriik kohustub oma reegleid leppe alusel ette asjakohaste ELi reeglitega ühtlustama, nii et parlament või vastav seadusandlik võim kinnitab need reeglid;
- Ühendkuningriigi osalemine selliste ELi **asutuste**, täpsemalt Euroopa Kemikaaliameti, Euroopa Lennuohutusameti ja Euroopa Raviameti töös, **mis väljastavad lube** rangelt reguleeritud sektorite **kaupadele**, nii et Ühendkuningriik aktsepteerib nende asutuste reegleid ja panustab nende kulude katmisse uute lepete alusel, mis tunnistavad, et Ühendkuningriik ei ole ELi liikmesriik;
- uue **lihtsustatud tollileppe** järkjärguline rakendamine. Tollilepe kõrvaldab Ühendkuningriigi ja ELi vahelise tollikontrolli ja -järelvalve vajaduse nagu ühise tolliterritoriumi puhulgi. See võimaldab Ühendkuningriigil ise määrata tariifid kaubavahetuseks ülejäänud maailmaga ning tagada, et ettevõtetele kehtivad õiglased tariifid või et tariifid puuduvad sootuks. Tollilepe jõustub järk-järgult, kui mõlemad osapooled on selleks vajalikud ettevalmistused teinud;
- lepped ja **kaupadele tariifide mittekehtestamine** aitavad ennetada

probleeme piiril ning kaitsta integreeritud tarneahelaid Ühendkuningriigis ja ELis, säilitades töökohad ning elatusvahendid;

- **teenuseid ja digivaldkonda** puudutavad uued lepped annavad seadusandliku vabaduse seal, kus see on Ühendkuningriigi tänapäevase teenustepõhise majanduse puhul kõige olulisem, tagades, et Ühendkuningriigil on oma tänapäevase tööstusstrateegia kohaselt parim positsioon tulevikutööstustest kasusaamiseks, ning võttes samas arvesse, et Ühendkuningriigil ja ELil pole edaspidi samasugust juurdepääsu teineteise turgudele nagu praegu;
- uued majandus- ja regulatiivsed lepped **finantsteenuste** jaoks säilitavad integreeritud turgude vastastikuseid hüvesid ning kaitsevad finantsstabiilsust, võttes samas arvesse Ühendkuningriigi ja ELi õigust kontrollida omaenda turgudele juurdepääsu ning seda, et need lepped ei kopeeri ELi passirežiime;
- jätkuv koostöö **energia ning transpordi** vallas, säilitades Põhja-Iirimaa ja Iirimaa ühise elektrituru, tehes energia valdkonnas ulatuslikku koostööd, sõlmides õhustranspordi puudutava leppe ning vastastikused lepped auto- ja reisijate transpordiettevõtetega;
- **uus raamistik**, mis tagab Ühendkuningriigi kontrolli oma piiri üle ja võimaldab Ühendkuningriigi ning ELi kodanikel jätkuvalt riikide vahel liikuda ja ettevõtetel ning professionaalidel teenuseid osutada, olles kooskõlas lepetega, mida Ühendkuningriik soovib tulevikus teistele lähedastele kaubanduspartneritele pakkuda, ning
- olenevalt partnerluse ulatusest siduvad sätted, mis tagavad **avatud ja õiglase kaubanduskeskkonna** ning kohustavad rakendama riigiabile ühiseid reegleid, sõlmima eeskirjade loojate vahelisi konkurentsi valdkonna koostööleppeid ja säilitama kõrged standardid tagasiulatuva jõu puudumise sätete kaudu nt keskkonna- ja tööhõivereeglite vallas, täites Ühendkuningriigi olulisi siseriiklikke kohustusi.

Kõike arvesse võttes võimaldaks **üldisel tulevasel suhtel põhinev partnerlus täita** Ühendkuningriigil ning ELil **oma kohustusi Põhja-Iirimaa ja Iirimaa ees**, säilitades Ühendkuningriigi konstitutsioonilise ja majandusliku terviklikkuse, pidades kinni Belfasti (suure reede) lepingust ning tagades, et tegevust puudutavat juriidilist teksti, milles Ühendkuningriik ELiga lahkumisleppe toetava lahendusena kokku lepib, ei ole tarvis rakendada.

Kuigi valitsuse ettepanek on oma ulatuse poolest ambitsioonikas, on see elluviidav ning võtab arvesse referendum tulemust, **olles täielikus vastavuses Ühendkuningriigi suveräänsuse ja ELi autonoomsusega** ning andes parlamendile õiguse otsustada, milliseid seadusi tulevikus vastu võtta. Ettepanek arvestab, et tulevases suhtes võib esineda vastavaid implikatsioone seoses Ühendkuningriigi ja ELi varasemate ühiste reeglitega.

Lühidalt öeldes väljendab ettepanek Ühendkuningriigi ja ELi tulevase

kaubandussuhte **õiglast ning pragmaatilist tasakaalu**. See suhe säilitab töökohad ja elatusvahendid ning tagab tulemuste, mis on mõlema osapoole huvides.

Julgeolekupartnerlus

Euroopa julgeolek on olnud ja jääb ka edaspidi Ühendkuningriigi julgeolekuks, mistõttu on valitsus **tingimusteta pühendunud** selle säilitamisele.

Ühendkuningriik on ELi liikmeks oleku ajal **teinud koostööd kõikide liikmesriikidega, et luua märkimisväärne hulk vahendeid, mis toetavad Ühendkuningriigi ja ELi tegevusvõimekust** ning aitavad säilitada kodanike julgeolekut. Oluline on jätkata Ühendkuningriigi ja ELi koostööd ning vältida pärast Ühendkuningriigi liidust lahkumist tegevusvõimekuse vallas lünkade tekkimist.

Ühendkuningriik ei osale enam ELi ühises välis-, kaitse-, julgeoleku-, õigus- ja sisepoliitikas. Selle asemel teeb valitsus ettepaneku luua uus julgeoleku-partnerlussuhe, mis võimaldab jätkata tihedat koostööd, kuna **pidevalt muutuv maailmas muutuvad ka ohud, millega Ühendkuningriik ja EL silmitsi seisavad**.

Eelneva põhjal näeb valitsus tulevikus ette **julgeolekupartnerlust**, mis hõlmab järgmist:

- Ühendkuningriigi ja ELi olemasoleva **tegevusvõimekuse** säilitamine kodanike julgeoleku tagamiseks, k.a õiguskaitseorganite võime jagada olulisi andmeid ja olulist teavet ning teha praktilist koostööd raskete kuritegude ja terrorismi uurimise vallas, see hõlmab koostööd olemasolevate vahendite ja meetmete põhjal ning vajaduse korral seaduste ja tegevuspraktikate muutmist, kui nii on Ühendkuningriigi ja ELi järjepideva tegevuse tagamiseks kokku lepitud;
- **Ühendkuningriigi osalus oluliste asutuste**, nagu Europol ja Eurojust, **töös**, aktsepteerides nende asutuste reegleid ja panustades nende kulude katmisse uute lepete alusel, mis tunnustavad, et Ühendkuningriik ei ole ELi liikmesriik. Need asutused võimaldavad jagada efektiivselt kogemusi ja teavet lähestikku töötavate õiguskaitseametnike ning õiguseksperptide vahel, võimaldades tegevust ja kohtumenetlusi kiiresti koordineerida;
- **välispoliitika-, kaitse- ja arenguprobleemide koordineerimise** lepped, mis võimaldavad üheskoos vastu astuda kõige olulisematele globaalsetele väljakutsetele, mille puhul on tõhusam teha koostööd, ja kasutada Ühendkuningriigi olulisi varasid, kogemusi, teadmisi ning võimekust euroopalike väärtuste kaitsmiseks ja edendamiseks;
- **ühine võimekuse arendamine**, toetades Ühendkuningriigi ja ELi sõjaväe efektiivset tegutsemist ja omavahelist koostööd ning Euroopa kaitsetööstuse konkurentsivõimelisust praeguste ja tulevaste ohtude kõrvaldamiseks mõeldud vahendite tagamise teel, ning
- **ulatuslikum koostöö**, mis võimaldab kogu teekonna lähenemise abil tegeleda ebaseadusliku migratsiooni põhjustega, pidada strateegilist dialoogi

küberjulgeoleku teemal, luua terrorismivastast koostööd toetava raamistiku, pakkuda tsiviilkaitsetuge ja -kogemusi ning teha koostööd tervisekaitse vallas.

Ühistegevus ja koostöö muudes valdkondades

Peale selle peaks tulevane suhe hõlmama koostööd valdkondades, mis jäävad kahe põhilise partnerlusvaldkonna hulgast välja, kuid mis on sellegipoolest Ühendkuningriigi ja ELi jaoks väga olulised. Need valdkonnad on järgmised:

- **isikuandmete** kaitse, mis tagab tulevase suhte puhul äritegevuse ja julgeolekualase koostöö toetuseks lihtsustatud pideva vaba andmevoo ning annab ettevõtetele suurema kindlustunde;
- kollektiivsed jõupingutused Euroopas ja Euroopast väljaspool asuvate inimeste elu paremaks mõistmiseks ja parandamiseks ning **koostöö tegemine** teaduse ja innovatsiooni, kultuuri ja hariduse, arengu ja rahvusvahelise tegevuse, kaitseuringute ja arendamise ning kosmetööstuse vallas, et võimaldada Ühendkuningriigil ja ELil neis valdkondades jätkuvalt üheskoos tegutseda mh ELi programmide kaudu, millesse Ühendkuningriik panustab vajalikul määral rahaliselt, ja
- **kalandus**, mille puhul sõlmitakse uued lepped iga-aastasteks läbirääkimisteks vetele juurdepääsu kohta ja kalastusvõimaluste jagamiseks õiglasemate ning teaduslikemate meetodite põhjal. Ühendkuningriik osaleb lepetes sõltumatu rannikuäärse riigina.

Praktiline Brexit

Jõukuse tagamiseks Ühendkuningriigis ja ELis ning Ühendkuningriigi ja ELi kodanike julgeoleku säilitamiseks vajaliku praktilise suhte hoidmiseks **peab mõlemal osapoolel olema võimalik teineteise ees võetud kohustustes kindel olla ja neile loota.**

Valitsus teeb tulevase suhte toetamiseks ettepaneku sõlmida ühised **institutsioonilised lepped**, mis panevad paika vastavad demokraatlikud kohustused ja võimaldavad suhet aja jooksul arendada, koostööd efektiivselt hallata ning Ühendkuningriigil ja ELil tekkivaid probleeme lahendada.

Need lepped, mis võidakse sõlmida assotsiatsioonileppe kujul, **tagaksid uue leppe jätkusuutlikkuse** ning tooksid Ühendkuningriigi ja ELi kodanikele kasu nii praegu kui ka tulevikus.

Lepped võimaldaksid **Ühendkuningriigi ja ELi juhtidel** ning ministritel **regulaarselt** tulevase suhte ulatuse kohaselt **dialoogi pidada** ja teineteise globaalsete seisukohtade olulisust tunnustada.

Need **muudaksid suhte toimimise sujuvaks**, toetades Ühendkuningriigi ja ELi vahelist regulatiivset koostööd selle eri vormides. Valdkondades, kus Ühendkuningriik on võtnud ELi ees kohustusi, sh valdkondades, kus Ühendkuningriik järgiks valitsuse ettepaneku kohaselt endiselt ühiseid reegleid, tuleb asjakohaseid

reegleid selgelt uuendada, nii et need oleksid vastavuses Ühendkuningriigi suveräänsusega ja parlament saaks need põhjalikult üle vaadata.

Lepped hõlmaksid **tugevaid ja asjakohaseid vahendeid vaidluste**

lahendamiseks, sh ühiskomitee ja erinevates valdkondades siduva sõltumatu arbitraaži kaudu, määratledes ühise viiteprotseduuri abil Euroopa Liidu Kohtu kui ELi reeglite tõlgendaja rolli, lähtudes põhimõttest, et ühe osapoole kohus ei saa kahe osapoole vahelisi vaidlusi lahendada.

Lepped võimaldaksid tagada, et nii Ühendkuningriik kui ka EL **tõlgendavad reegleid järjepidevalt**, s.t Ühendkuningriigis Ühendkuningriigi kohtute jõustatud õiguste ja ELis ELi kohtute jõustatud õiguste kohaselt. Ühendkuningriik kohustub võtma arvesse ELi kohtupraktikat üksnes valdkondades, kus Ühendkuningriik järgib endiselt ühisreegleid.

Lepped **tagaksid paindlikkuse**, võimaldades Ühendkuningriigil ja ELil omavahelise suhte üle vaadata ja aja jooksul muutuvatele asjaoludele ning väljakutsetele vastata ja nendega kohaneda.

Edasiliikumine

Valitsuse arvates **on see ettepanek põhimõttelise ja praktilise Brexiti kohta õige** nii Ühendkuningriigi kui ka ELi jaoks.

See võtab arvesse referendumi tulemust ja täidab sellega antud lubaduse, tagades samas, et Ühendkuningriik ei lahku EList välja astudes ka Euroopast, ning **luues õiguste ja kohustuste** vahel mõlema osapoole jaoks õiglase **uue tasakaalu**.

Võttes arvesse artiklit 50 ja mõlema osapoole kinnipidamist põhimõttest, mille kohaselt pole mitte milleski kokku lepitud enne, kui kõige kohta on sõlmitud lepe, **on lahkumislepe ja tulevase suhte raamistik lahutamatult seotud** ja neid tuleb üheskoos vaadelda.

Mõlemad osapooled peavad keskenduma sellele, et **vormistada tulevane raamistik võimalikult kiiresti juriidiliseks tekstiks**, enne kui selle saab siduvate lepingute ratifitseerimise teel jõustada, tagamaks sujuva ja korrapärase ülemineku rakendamisperioodist tulevasse suhtesse.

Selle ettepaneku põhjal teeb valitsus nüüd **Ühendkuningriigi läbirääkimismeeskonnale ülesandeks ELiga tempokat suhtlust jätkata**, et jõuda selle aasta lõpuks tulevast raamistikku ja lahkumislepet puudutava olulise leppeni.